

3. Щерба Л. В. Преподавание иностранных языков в средней школе : общие вопросы методики / под ред. И. В. Рахманова. –2-е изд. – М. : Наука, 1974. – 178 с.

Якутіна Т. Г., Україна, м. Запоріжжя, ЗДМУ

РОЛЬ ЧИТАННЯ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

З переходом на україномовну форму навчання іноземних студентів постають нагальні питання підготовки україномовних матеріалів. Адже українська мова має стати для іноземних студентів не тільки інструментом для формування знань, а й засобом спілкування, показником професійної і комунікативної компетенції . Без сумнівів, великою частиною навчання української мови як іноземної є соціокультурна освіта. Тут йдеться про формування професійно-орієнтованої соціокультурної компетенції – сукупності знань, умінь, навичок і якостей особистості, що в змозі забезпечити іноземним студентам як спілкування у повсякденному житті, так і в навчальному процесі.

Українська мова для іноземців – не мета, а засіб отримання освіти, професійної підготовки, опанування вибраної спеціальності. Вони мають брати активну участь у семінарах та практичних

заняттях, складати заліки та екзамени, писати доповіді, письмові роботи різних жанрів, читати фахову літературу.

У цьому ракурсі велика роль належить текстам. На наш погляд, добір текстів, підготовка системи вправ, з одного боку, начебто відома форма, проста, а з другого боку, – складна. Адже всі види робіт в навчальному процесі української як іноземної мови вирішують головне завдання – формування комунікативних умінь і навичок.

З огляду на викладене вище, однією з актуальних проблем, якій приділяється багато уваги при роботі з текстом, – точно сформувані стратегію читання, що впливає на швидкість, результат досягнення головної мети навчання.

Під час навчання студенти повинні перечитати великий обсяг фахової літератури. Вони мають її опанувати, але не завжди є необхідність необхідність в читанні всіх текстів від початку до кінця. Тому, щоб студенти змогли засвоїти великі обсяги навчальної мови, літературу, необхідно вчити їх різними стратегіями читання вже на початку їхнього навчання в університеті. Це допоможе їм на старших курсах ефективно опрацювати великі навчальні тексти. Читання навчальних, наукових текстів відрізняється від читання, скажімо, романів, детективів, журналів. Студенти повинні вміти успішно справлятися з вимогами до професійного читання.

Під час навчання читанню як і в інших видах мовленнєвої діяльності, не існує єдиного способу формування навичок і вмінь.

Однак, поєднуючи різні стратегії читання, можна досягти бажаного результату. Проте, слід наголосити, що читання навчальних фахових текстів має бути усвідомленим, активним. Тобто, студенти повинні мати уявлення, для чого вони читають текст, якої мети вони мають досягти і активно шукати в тексті вирішення поставленого завдання: потрібну інформацію, визначення предмета або явища, його функції, характеристику, зрозуміти взаємозв'язки, тощо. А без чітко сформульованої мети читання стає формальним, виснажливим і деякі студенти можуть його взагалі ігнорувати. Тому існує небезпека нерозуміння прочитаного та й просто згаяного часу.

З урахуванням поставленої мети в передтекстових завданнях розглядаються заголовки тексту, підзаголовки, вступні, проміжні та заключні з'єднувальні елементи (маркери), ключові слова. Тільки тоді, коли у студентів є перше приблизне уявлення, про що йдеться у тексті, вони можуть починати його читати.

Розглянемо ті стратегії, які застосовуються в нашому випадку в роботі над науковими та навчально-фаховими текстами.

По-перше, це ознайомлювальне (поверхнєве, переглядове,) читання. Такий вид читання в роботі з текстами застосовується, коли з великого за обсягом тексту необхідно виділити та опрацювати лише окремі мікротексти та питання, отримати перше враження, про що йде мова в тексті. Перед початком читання навчального фахового тексту перед студентами ставиться завдання переглянути текст для того, щоб вони були в змозі оцінити свої очікування від тексту або який зиск

зможе дати більш детальне читання. Звичайно, на першому курсі це завдання типа: «Як ви думаєте, про що розповідається в тексті, виходячи з його назви? Прогляньте перший абзац. Яке питання розглядатиметься в тексті? Та інші». Такі запитання для іноземних студентів не з легких і викликають труднощі. Спочатку студенти отримують допомогу в формулюваннях. Певна річ, що при такому читанні має також значення темп від початку до кінця.

По-друге, це вивчальне (ознайомлювально-вивчальне) читання. Його називають ще поглибленим, аналітичним, критичним, творчим.

У навчальному процесі цей вид читання вважається найдоцільнішим, тому що до власне читання опрацьовується кожне нове слово. кожне нове граматичне явище. Це підходить як стратегія читання, особливо для текстів високої складності та важливості. Наприклад, при проходженні основних медичних тем з анатомії та фізіології, опису фізіологічних станів людини, в т.ч. хворобливих.

Важливо, щоб студенти отримали більш глибоке розуміння тексту, зрозуміли міркування автора та сформували першу критичну думку. Йдеться про те, що серед завдань обов'язково такі, як: «Визначити тему. Скласти різні види плану(питальний, називний, тезовий). Знайти основні змістовні частини. Виділити вступ, висновок, питання, що розглядаються, аргументи (переконливість, логічність, зрозумілість) та ін..»

Щоб таке читання було максимально корисним, слід обов'язково давати письмові завдання студентам, в т.ч. робити

короткі нотатки, які потім стануть у пригоді при складанні повідомлень, розпитувань, веденні діалогів на задану тему. Як відомо, під час такого читання іноземні студенти не просто сприймають інформацію, а й з'ясовують незрозуміле, вчаться висловлювати власне (перефразоване) ставлення до поданих положень та висновків; спрощувати інформацію тексту, тобто ставитись до прочитаного творчо і критично. Це сприяє запам'ятовуванню прочитаного. До цього читання звичайно вдаємося часто, опрацьовуючи новий матеріал.

По-третє, вибіркове, або ще цей вид читання називають ознайомлювально-реферативним читанням з доббором матеріалу для певних цілей. Це швидке читання, у процесі якого читач, охоплюючи текст загалом, акцентує увагу тільки на потрібних йому аспектах. Його застосовують для повторного перегляду великого тексту, або декількох, щоб знайти потрібне місце, яке читають поглиблено. Вибіркове читання – це хороша стратегія при підготовці, наприклад, студентами доповідей, рефератів. Спочатку така форма читання проходить під контролем викладача. А потім, коли студенти отримують індивідуальні завдання, вона переходить в самостійну. Але проміжний та кінцевий контроль з боку викладача присутній.

Таким чином, різні види читання навчально-наукових текстів, виконання вправ до них дають певні знання для формування вмінь та навичок як усного, так і письмового мовлення. Мета таких вправ – навчити студентів розуміти структуру наукового тексту, отримувати

інформацію, визначати логічну основу тексту, знаходити та формулювати основні проблеми тексту, складати повідомлення та доповіді. Всі ці вміння студентів з самостійної роботи з великими інформаційними джерелами сприяють позитивному результату на старших курсах університету та їхньому подальшому професійному вдосконаленню, а відтак виконують головну задачу – формування комунікативної компетенції у іноземних студентів, що вивчають українську мову з метою професійної підготовки та отримання майбутньої спеціальності лікаря.

Література

1. Фахова українська мова / Л.А. Васенко, В.В. Дубічинський, О.М. Кримець.- Київ «Центр учбової літератури», 2008.- 272 с.
2. Українська мова (за професійним спрямуванням): Навчально-методичний комплекс до вивчення дисципліни для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання / Уклад.: Л.І.Галузинська, Н.В.Науменко. – К.: НУХТ, 2006. – 45 с.
3. Стилiстика дiлової мови/ Г.Й. Волкотруб.- К. МАУП, 2002.-208с.
4. Integrative Fachtextlinguistik/ Baumann, Klaus Dieter.- Gunter Narr Verlag Tübingen 1992. - 180 S.